

**DARBO SANTYKIŲ KOMISIJOS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TRIŠALĖS TARYBOS**

POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2021-12-14 Nr. K2-15
Vilnius

Posėdis įvyko 2021-12-14.

Posėdžio pirmininkė Aurelija Gabrielė Maldutytė.

Posėdžio sekretorė Valda Pranckuvienė.

Dalyvavo:

Vyriausybės atstovai: Rūta Juršaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės skyriaus vyresnioji patarėja, Jelena Polijančuk – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės skyriaus vyresnioji patarėja, Šarūnas Orlovicius – Valstybinės darbo inspekcijos Darbo teisės skyriaus vedėjas, Linas Lapinskas – Žemės ūkio ministerijos Teisės ir personalo skyriaus patarėjas.

Profesinių sąjungų atstovai: Artūras Černiauskas – Lietuvos teisėsaugos pareigūnų federacijos pirmininko patarėjas, Miglė Wantens – Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ atstovė, Evelina Šilinytė – Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos teisininkė, Dalia Jakutavičė – Lietuvos pramonės profesinių sąjungų federacijos pirmininkė.

Darbdavių organizacijų atstovai: Aurelija Gabrielė Maldutytė – Lietuvos darbdavių konfederacijos prezidiumo narė, Akvilė Razumienė – Lietuvos verslo konfederacijos patarėja-teisininkė, Jūratė Radzevičienė – Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmų advokatė, Agnė Ribašauskienė – Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų Kooperacijos ir teisės skyriaus teisininkė, Artūras Telmentas – Lietuvos nacionalinės vežėjų automobiliais asociacijos LINAVA Prezidiumo narys.

Kiti asmenys: Albertas Šekštelo – Vilniaus universiteto Teisės fakulteto lektorius.

Darbotvarkė:

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

1. Darbo santykių komisijos pirmininko rinkimai (profesinių sąjungų pusė);
2. Dėl Lietuvos Respublikos trišalės tarybos nuomonės pateikimo Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetui dėl Darbo kodekso 217 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-928;
3. Dėl Lietuvos Respublikos trišalės tarybos nuomonės pateikimo Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetui dėl Darbo kodekso 47 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1024.

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

Aurelija Maldutytė komisijos narius informavo, kad šios dienos posėdyje bus svarstomi trys klausimai.

Komisijos nariai pritarė posėdžio darbotvarkei.

1. SVARSTYTA. Darbo santykių komisijos pirmininko rinkimai (profesinių sąjungų pusė).

Aurelija Maldutytė klausė, ar profesinių sąjungų pusė turi savo šalies siūlomą kandidatą į komisijos pirmininkus, kuris pirmininkautų nuo kito Darbo santykių komisijos posėdžio.

Dalia Jakutavičė nurodė, kad atsižvelgiant į rotacijos principą šalies viduje, pirmininkauti siūloma LPS „Solidarumas“ atstovui.

Miglė Wantens informavo, kad pasiūlymą dėl jos pirmininkavimo komisijai turi suderinti su LPS „Solidarumas“ pirmininke.

Aurelija Maldutytė klausė, ar yra prieštaraujančių komisijos narių.

Komisijos nariai neprieštaravo.

NUTARTA:

1. Profesinių sąjungų atstovai, atsižvelgdami į rotacijos principą šalies viduje, pasiūlė pirmininkauti LPS „Solidarumas“ atstovui.

2. Rotacijos principu iš profesinių sąjungų šalies atstovų Darbo santykių komisijos prie Lietuvos Respublikos trišalės tarybos pirmininku šešių mėnesių kadencijai išrinkti Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ atstovą (pirmininkaus nuo kito Darbo santykių komisijos posėdžio).

2. SVARSTYTA. Dėl Darbo kodekso 217 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-928.

Aurelija Maldutytė informavo komisijos dalyvius, kad yra siūloma pakeisti Darbo kodekso 217 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Darbo ginčų komisijoje darbo ginčai dėl teisės nagrinėjami nemokamai. **Darbuotojo patirtos bylinėjimosi išlaidos, susijusios su ginčo neteisminio sprendimo procedūra (įskaitant būtinas ekspertizės ar laboratorinių tyrimų išlaidas, išlaidas advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėti ir vertimo išlaidas), priteisiamos darbuotojo naudai iš darbdavio proporcingai patenkintų darbuotojo reikalavimų daliai.**“

Albertas Šekštelo, Vilniaus universiteto Teisės fakulteto lektorius, praktikuojantis advokatas, kalbėjo apie teismų praktiką dėl bylinėjimosi išlaidų, apie lygiateisiškumo principą. Jo nuomone, pateiktas pasiūlymas yra pakankamai kategoriškas ir yra skirtas ginti tik darbuotojų interesus. Nurodė, kad jis neatitinka nei Europos Žmogaus Teismo, nei Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teismų praktikų ir siūlė palikti esamą reglamentavimą. Sakė, kad siūlomas pakeitimas nėra išsamus iš teisinės technikos pusės. Apibendrinamas sakė, kad nepritartų tokiai nuostatai, nes ji yra kategoriška, pažeidžia lygiateisiškumo principą, o taip pat šioje nuostatoje nevertinamos situacijos galimo darbuotojo piktnaudžiavimo atveju.

Rūta Juršaitė sakė, kad šis klausimas labiau aktualus yra socialiniams partneriams ir vylėsi, kad galbūt pavyktų rasti bendrą nuomonę.

Akvilė Razumienė išsakė Lietuvos verslo konfederacijos poziciją, - nekeisti esamo teisinio reguliavimo. Nurodė, kad turėtų būti išlaikytas šalių procesinio lygiateisiškumo principas, o siūlomu pakeitimu naudą galėtų gauti tik darbuotojas, nors ir darbdavys turi teisę kreiptis į darbo ginčų komisiją.

Miglė Wantens atkreipė dėmesį, kad dažniausiai byla nesibaigia darbo ginčų komisijoje, o keliauja į teismą. Jos nuomone, nereikėtų jokių šio straipsnio pakeitimų, taip pat paminėjo šiuo klausimu pateiktą LPS „Solidarumas“ raštą.

Evelina Šilinytė išsakė Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos nuomonę, kad nereikėtų keisti esamo teisinio reglamentavimo ir atkreipė dėmesį, kad darbo ginčų komisijos funkcija – galimybė šalims greitai ir nemokamai išnagrinėti darbo ginčą. Pabrėžė, kad įvedus išlaidų atlyginimą, procesas taptų ilgesnis, sudėtingesnis ir brangesnis.

Artūras Telmentas informavo, kad Lietuvos pramonininkų konfederacijos nuomonė lieka tokia pati kaip ir praeitą kartą, t. y. LPK nepitaria straipsnio pakeitimams.

Dalia Jakutavičė pasidžiaugė, kad socialiniai partneriai sutaria šiuo klausimu – nieko nekeisti ir palikti esamą reglamentavimą.

Aurelija Maldutytė informavo, kad Lietuvos darbdavių konfederacijos pozicija šiuo klausimu taip pat yra nieko nekeisti.

Artūras Černiauskas kalbėjo apie geresnę darbdavių poziciją gintis nuo pateiktų reikalavimų, nes tam yra skiriama daugiau lėšų ir nurodė, kad darbuotojų ieškiniai dažnai būna paruošti nekokybiškai. Sakė, kad ateityje galėtų būti diskusija dėl pagalbos paruošiant kokybiškesnius ieškinius, gal situaciją pagerintų teisinė pagalba.

Alberto Šekštelo nuomone, jei sistema veikia, jos nereikėtų keisti. Sakė, kad įstatymų bazė suteikia galimybę ieškoti nuostolių atlyginimo, jei ginčas nesibaigia darbo ginčų komisijoje.

Rūta Juršaitė nurodė, kad Vyriausybės atstovai taip pat pritaria pozicijai, kad nereikia nieko keisti.

NUTARTA. Bendru šalių sutarimu Darbo kodekso 217 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-928 nepritari.

3. SVARSTYTA. Dėl Darbo kodekso 47 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1024.

Šarūnas Orlovicius trumpai pristatė siūlomus pakeitimus, sakydamas, kad jais yra tikslinamos įstatymo nuostatos. Pakeitimai yra susiję su nuostatų taikymo praktikoje aspektais bei su darbdavių piktnaudžiavimais skelbiant prastovas, kurie buvo nustatyti Valstybinei darbo inspekcijai atlikus patikrinimus. Nurodė, kad siūloma, jog pranešimai apie prastovą būtų teikiami per Sodros sistemą, iš kurios VDI pranešimus gautų automatiškai. Kitas siūlymas – nustatyti konkretų dalinėje prastovoje esančio darbuotojo darbo laiką, t. y. siūloma, kad darbdavys informuotų darbuotoją apie dalinę prastovą per vieną darbo dieną iki prastovos paskelbimo. Dar vienas siūlymas susijęs su dalinės prastovos darbo laiko norma, t. y. numatyti procentinę darbo laiko normą, pagal kurią darbdavys galėtų varijuoti. Apibendrinamas pabrėžė, kad šie pakeitimai yra labai reikalingi ir Valstybinės darbo inspekcijos darbui, ir atliepianč žmonių poreikius.

Aurelijos Maldutytės nuomone, reiktų aiškiau reglamentuoti apie MMA mokėjimą. Taip pat kalbėjo, kad reiktų pasvarstyti dėl veiklų ribojimo, mano, kad tai labai susiaurinta nuostata.

Šarūnas Orlovicius pasisakė, kad už kitų šalių nustatytus ribojimus Lietuva nelabai gali prisiimti atsakomybę.

Dalia Jakutavičė klausė dėl 40 proc. darbo laiko normos, t. y. ar darbdaviams nebus sudaryta galimybė piktnaudžiauti.

Šarūnas Orlovicius atsakė, kad tai yra lanksti norma, pagal kurią darbdavys galėtų lanksčiau išdėlioti darbo valandas.

Artūras Telmentas pasisakė dėl pranešimo apie dalinę prastovą termino. Kalbėjo, kad kai kurių sričių įmonėms, ypač dirbančioms nepertraukiamu režimu, būtų sudėtinga įspėti darbuotojus prieš vieną darbo dieną. Kalbėjo, kad, jeigu šis terminas nebūtų pakeistas, Lietuvos pramonininkų konfederacija siūlytų nieko nekeisti.

Šarūnas Orlovicius pasisakė, kad nepriėmus šio pakeitimo, darbdaviams būtų sudaryta prielaida piktnaudžiauti esamu teisiniu reguliavimu. Nurodė, kad yra didelis skirtumas tarp „prieš vieną darbo dieną“ ir „per vieną darbo dieną“ bei pabrėžė, kad per atliekamą patikrinimą neįmanoma identifikuoti, darbuotojas turi dirbti ar neturi.

Artūras Černiauskas pasiūlė papildyti straipsnio formuluotę: „...prieš vieną dieną, o dirbant nepertraukiamu režimu ne vėliau kaip prieš pradedant pamainą“. Šią informaciją būtų galima pranešti el. paštu.

Dalia Jakutavičė kalbėjo apie darbuotojus, dirbančius pagal darbo grafikus.

Šarūnas Orlovicius pritarė, kad formuluotę būtų galima pakoreguoti pagal Artūro Černiausko pasiūlymą.

Rūta Juršaitė pasiūlė formuluotę „...prieš darbuotojo darbo dieną (darbo pamainą)“.

Komisijos nariai pritarė.

Aurelija Maldutytė pasisakė, kad siūlomas 47 straipsnio 1 dalies 2 punkto pakeitimas yra tinkamas, nes formuluotėje yra paliekamas lankstumas *ir (ar)*. Toliau ji pasisakė dėl darbo laiko normos – 47 straipsnio 2 dalies 5 punkto pakeitimo.

Evelina Šilinytė sakė, kad išlieka abejonė dėl 40 proc. darbo laiko ir yra matoma galimybė darbdaviui piktnaudžiauti, todėl šiam pakeitimui nepritariama. Sakė, kad galima pritarti pranešimui prieš vieną darbo dieną, ypač su Artūro Černiausko pasiūlymu.

Šarūnas Orlovicius sakė, kad dėl 40 proc. VDI girdi poreikį iš žmonių.

Rūta Juršaitė pabrėžė, kad svarbu būtų susitarti. Sakė nematanti profesinių sąjungų atstovų argumentų, kodėl netinka siūlomas pakeitimas dėl 40 proc. darbo laiko.

Aurelija Maldutytė sakė, kad Lietuvos darbdavių konfederacija pritartų siūlomam pakeitimui. Nurodė, kad siūlomi 40 proc. yra daug lanksčiau ir aiškiau.

Artūras Černiauskas siūlė palikti diskusijai šį klausimą ir sakė, kad siūlomas reguliavimas esmės nekeičia.

Šarūnas Orlovicius pritarė, kad esmės nekeičia ir nurodė, kad procentai – universalus matavimo principas.

Aurelija Maldutytė apibendrino, kad dėl darbo laiko normų diskusijas norima tęsti Trišalėje taryboje.

Evelina Šilinytė pabrėžė, kad LPSK pozicija yra pritarti 47 straipsnio 3 dalies 1 punkto pakeitimui.

Aurelija Maldutytė apibendrino, kad 47 straipsnio 3 dalies 1 punkto pakeitimui dėl pranešimo prieš vieną darbo dieną su Artūro Černiausko pasiūlymu pritariama vienbalsiai. Taip pat ji klausė profesinių sąjungų nuomonės dėl 47 straipsnio 1 dalies 2 punkto pakeitimo.

Evelina Šilinytė informavo, kad po šio posėdžio dar bus tęsiamos diskusijos LPSK.

Aurelija Maldutytė klausė, ar komisijos nariai pritaria, kad likusių straipsnių pakeitimai toliau bus svarstomi Trišalės tarybos posėdyje.

Artūras Černiauskas pasiūlė patikslinti 47 straipsnio 3 dalies 4 punkto formuluotę: „4) darbdavys gali paskelbti darbuotojui dalinę prastovą, kai tam tikram laikotarpiui sumažinama darbuotojo darbo laiko norma per savaitę (ne mažiau kaip keturiasdešimt procentų *darbo laiko normos, bet ne mažiau kaip trimis valandomis per dieną*).

Dalia Jakutavičė pritarė, kad neliktų piktnaudžiavimo galimybės ir Trišalėje taryboje greičiausiai būtų pritarta pakeitimams.

Šarūnas Orlovicius pritarė, kad galima tokį saugiklį numatyti.

Aurelija Maldutytės sakė, kad darbdaviai pritartų pakeitimams ir pakvietė profesinių sąjungų atstovus galutinę šalies poziciją suformuluoti gruodžio 21 d. Trišalės tarybos posėdyje.

NUTARTA:

1. Visų šalių sutarimu pasiūlyti tikslinti Darbo kodekso 47 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1024 formuluotę (siūlomi pakeitimai pažymėti pilkai):

1. Pakeisti 47 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) darbdavys negali suteikti darbuotojui darbo sutartyje sulygto darbo dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės Vyriausybė paskelbia ekstremaliąją situaciją paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantiną karantino laikotarpiu nustatytų veiklos ribojimų ir darbdavys ir dėl to negali suteikti darbuotojui darbo sutartyje sulygto darbo, nes darbo organizavimo ypatumų nėra galimybės sulygto darbo dirbti nuotoliniu būdu, arba darbuotojas nesutinka dirbti kito jam pasiūlyto darbo.“

2. Pakeisti 47 straipsnio 2 dalies 4 punktą ir jį išdėstyti taip:

„4) kiekvieną kalendorinį mėnesį, kurį darbuotojas yra prastovoję darbuotojui buvo paskelbta prastova, darbuotojo gaunamas darbo užmokestis už tą mėnesį negali būti mažesnis negu Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinta minimalioji mėnesinė alga, kai jo darbo sutartyje sulygta visa darbo laiko norma;“

3. Pakeisti 47 straipsnio 2 dalies 5 punktą ir jį išdėstyti taip:

„5) darbdavys gali paskelbti darbuotojui dalinę prastovą, kai tam tikram laikotarpiui sumažinamas sumažinama darbuotojo darbo laiko norma dienų per savaitę skaičius (ne mažiau kaip ~~dvim darbo dienomis~~ keturiasdešimt procentų darbo laiko normos ir ne mažiau kaip trimis valandomis per darbo dieną, jeigu trumpinamas darbo valandų per dieną skaičius) ar darbo valandų per dieną skaičius (ne mažiau kaip trimis darbo valandomis), raštu nustatydamas, kuriomis dienomis bus dirbama, paliekamų dirbti valandų pradžią ir pabaigą bei prastovos laiką. Dalinės prastovos laikotarpiais, kai darbuotojas neprivalo būti darbe, jam mokamas darbo užmokestis mokama šios dalies 2 ir 3 punktuose nustatyta tvarka.“

4. Pakeisti 47 straipsnio 3 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) ne vėliau kaip per prieš darbuotojo darbo dieną (pamainą) ~~ne~~ iki prastovos paskelbimo arba atšaukimo darbdavys Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus nustatyta tvarka informuoja Valstybinę darbo inspekciją apie prastovos paskelbimą ir atšaukimą darbuotojui per Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos informacinę sistemą Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus nustatyta ir su Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos suderinta tvarka. Pateikti duomenys ne vėliau kaip prieš vieną darbo dieną turi būti tikslinami, kai prastova yra pratęsiama ar keičiasi kita nustatyta tvarka pateikta informacija apie paskelbtą prastovą;“

5. Pakeisti 47 straipsnio 3 dalies 4 punktą ir jį išdėstyti taip:

„4) darbdavys gali paskelbti darbuotojui dalinę prastovą, kai tam tikram laikotarpiui sumažinamas sumažinama darbuotojo darbo laiko norma dienų per savaitę skaičius (ne mažiau kaip ~~dvim darbo dienomis~~ keturiasdešimt procentų darbo laiko normos ir ne mažiau kaip trimis valandomis per darbo dieną, jeigu trumpinamas darbo valandų per dieną skaičius) ar darbo valandų per dieną skaičius (ne mažiau kaip trimis darbo valandomis), raštu nustatydamas, kuriomis dienomis bus dirbama, paliekamų dirbti valandų pradžią ir pabaigą bei prastovos laiką. Tokiu atveju už darbo laiką mokamas darbo užmokestis, o už prastovos laiką mokama šios dalies 3 punkte nustatyta tvarka proporcingai.“

2. Fiksuoti, kad darbdavių organizacijų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovai pritaria Darbo kodekso 47 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-1024 su patikslintomis formuluotėmis.

3. Profesinių sąjungų atstovai galutinę šalies poziciją dėl Darbo kodekso 47 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1024 pateiks 2021 m. gruodžio 21 d. Lietuvos Respublikos trišalės tarybos posėdyje.

Posėdžio pirmininkė

Aurelija Gabrielė Maldutytė

Posėdžio sekretorė

Valda Pranckuviėnė